

2. Необхідно створити ефективну систему підготовки кадрів у галузі працеворонної діяльності, використовуючи сучасні методи тренування безпосередньо на робочих місцях при виконанні виробничих завдань.

3. Ефективне керівництво організацією полягає в тому, що будь-які перевірки та інспекції повинні бути спрямовані на те, щоб допомогти людям краще виконувати свою роботу, тому необхідно створити такий рівень спілкування між людьми, які ліквідують атмосферу страху і недовіри.

Таким чином, сучасна система вищої освіти при підготовці науковців з працеворонної діяльності має орієнтуватися на вільний розвиток, високу культуру, творчу ініціативу, самостійність, мобільність, що вимагає з урахуванням вищенаведених принципів управління безпекою праці у системі безперервної освіти якісно нового підходу до формування майбутніх фахівців. Вирішення завдань щодо подальшої інтеграції України в європейський науково-освітній простір, перехід до динамічної ступеневої системи навчання таких фахівців можливі шляхом подальшого удосконалення вітчизняної системи вищої освіти з урахуванням досягнень освітніх інновацій і класичних підходів [6, с. 302].

Список використаної літератури

1. Зарубіжні моделі управління якістю. URL: https://studme.com.ua/1912062110890/menedzhment/zarubezhnye_modeli_upravleniya_kachestvom.htm (дата звернення: 16.11.2020).

2. Кондель В. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців з працеворонної діяльності. *Сучасні соціокультурні практики: компетентнісно-аксіологічний аспект* : збірник статей і матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 10-літтю кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін ПНПУ імені В.Г. Короленка, 29-30 березня 2018 р. Полтава: ПП «Астра», 2018. С. 91–95.

3. НПАОП 0.00-4.12-05. Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці. URL: <https://dnaop.com/get/32368/> (дата звернення: 16.11.2020).

4. Принципи управління охороною праці в організації на сучасному етапі. URL: https://stud.com.ua/33688/bzhd/printsipi_upravlinnya_ohoronoyu_pratsi_organizatsiyi_suchasnomu_etapi (дата звернення: 16.11.2020).

5. Цина А. Ю. Основи охорони праці: підручник для студентів педагогічних ВНЗ. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. 382 с.

6. Шароватова О. П. Компетентнісний підхід при підготовці нового покоління фахівців у сфері цивільної безпеки. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2016. № 3 (300). С. 295–304.

Сергій КЛЕПКО

МІНЛИВИЙ ЛАНДШАФТ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РЕГІОНАЛЬНІ І ГЛОБАЛЬНІ ВИМІРИ

Освітній ландшафт – це філософський концепт для позначення просторових, культурних та антропологічних характеристик освіти певного регіону, відповідно до яких у його межах визначаються траєкторії процесів здобуття освіти, збереження, передачі та виробництва знань, розвитку інтелектуального, культурного і фахового капіталів суспільства.

Таке поняття освітнього ландшафту український дослідник С. О. Терепищій пропонує використовувати для характеристики різних освітніх просторів у контексті різних історичних епох та теоретичного поєднання географічних, економічних, політичних, правових, демографічних і культурних особливостей окремих регіонів. У його книзі, яка вперше цілісно обґрунтовує новий для освіти концепт, аналіз освітнього ландшафту здійснено крізь призму взаємодії природничого та гуманітарного знання.

Головну увагу приділено генезі та сучасним трансформаціям європейського та українського освітніх ландшафтів у контексті суперечностей глобалізації та регіоналізації. Означення освітнього ландшафту, на його думку, надає змогу зрозуміти, яким чином та чому виникають різні освітні цінності та традиції, за яких умов народжуються ті чи інші ідеали освіченої людини. У межах такого означення варто зауважити, що кордони культурного впливу окремих освітніх ландшафтів не збігаються з географічними кордонами, наприклад, освітній ландшафт Древньої Греції фактично є ширшим простором, ніж власне географічна ойкумена Еллади разом із її колоніями [1].

Утім, поняття освітнього ландшафту здебільшого використовується метафорично, без визначення, як наприклад у статті ««Освітній ландшафт» в епоху технологічної трансформації» [2]. Також не надають означення поняттю освітнього ландшафту дослідники Центру освітніх розробок Московської школи управління «Сколково» (SEDeC), хоча вони і стверджують, що «сьогодні світ стоїть на порозі нової хвилі інновацій, яка може серйозно змінити сформований «освітній ландшафт»» [2]. У цьому дослідженні вживають це поняття у лапках, вказуючи на метафоричність цього поняття, запозиченого з географії. На їхню думку гряде «новий «ландшафт освіти»: епоха «Грінфілд» («Грінфілд» (від англійського – «greenfield»)) – проект, який не має будь-яких обмежень, що накладаються попередньою роботою. Аналогія – будівництво «в чистому полі», на незабудованих землях, де не потрібно переробляти або зносити існуючі структури і конструкції).

Конкретизація поняття освітнього ландшафту можлива на основі звернення до низки різних тлумачень терміну «ландшафт» у повсякденному житті, в мистецтві, науці [4], насамперед, у географії, в якій сучасна наукова дисципліна «ландшафтознавство» розвиває уявлення про ландшафт як певну організацію геопростору і може надавати конструктивні інтуїтивні аналогії дослідникам і творцям освітніх ландшафтів.

Термін «ландшафт» (нім. Landschaft, від місцевості, від Land – земля і schaft – суфікс, що виражає взаємозв'язок, взаємозалежність) дослівно може бути перекладений як «образ краю», вид місцевості, пейзаж, навколишня для спостерігача територія, яку можна оглянути єдиним поглядом і яка відрізняється від сусідніх ділянок характерними індивідуальними рисами (ці значення зафіксовані в енциклопедіях і в тлумачних словниках).

Ландшафт у науковому розумінні – генетично однорідний територіальний комплекс. Але якщо вид місцевості – це образ, феномен нематеріальний, то геокомплекс (в традиційному розумінні) – чисто матеріальний об'єкт [5].

У монографії «Ландшафт сам по собі і для людини» Олександр Ковальов представив точку зору на ландшафт як патерн місцевості, що сприймається суб'єктом як прояв простору «денної поверхні», і обґрунтував, що опис ландшафту, крім наукового, має враховувати такі аспекти, як феноменологічний, естетичний, сакральний та інші, пов'язані з людським фактором [6].

Зрештою, у ландшафтному дизайні будь-який ландшафт бачиться як візуальний простір, що складається (організовується) з проєктованих елементів (алеї, доріжки, майданчики); об'ємних елементів (форми рельєфу, каміння, дерева, кущі, зелені рослини, будівлі та малі архітектурні форми); та площинних елементів (водойми, газони, галявини тощо).

За цим зразком, поняття освітнього ландшафту також можна інтерпретувати як організацію освітнього чи освітніх просторів і тим самим визначати його створення і розвиток як завдання менеджменту.

У Німеччині в останні роки запровадження інноваційних педагогічних підходів з метою досягнення більш рівних можливостей освіти для всіх пов'язано із розвитком концепції місцевих освітніх ландшафтів (Bildungslandschaften). Утім, твердження про

позитивний зв'язок між освітою і міським розвитком залишається науково не доведеним, чим і обумовлюється інтерес до поняття місцевих освітніх ландшафтів. Попередньо місцеві освітні ландшафти визначають як «невеликий, чітко окреслений конгломерат суб'єктів усіх видів, об'єднаних у будь-якій формі ..., які намагаються в унісон, як взаємопов'язану систему, інституціоналізувати те, що в загальних рисах можна описати як «освіта»». Як показують перші дослідження у Німеччині про контекстні і просторові зв'язки між освітньою політикою та розвитком міст, хоча на федеральному рівні і рівні земель політика міського розвитку і освітня політика мають загальні напрямки (наприклад, соціально неблагополучні квартали, діти, молодь) і мають схожі програмні цілі (наприклад, рівність в освіті), управління / політика в галузі освіти і адміністрування / політика міського розвитку діють незалежно один від одного, програми і заходи розвитку між ними слабо координуються [7].

Освіта є складним сектором, що поєднує в собі важливі соціальні, економічні, культурні, інтелектуальні та особистісні фактори і діє на глобальному, національному, місцевому та особистому рівнях. Однак інформація та дані про освіту та інновації, які відбуваються у всій системі, фрагментовані і прив'язані до їх місцевого середовища, що ускладнює співпрацю в різних контекстах, тим самим перешкоджаючи реалізації інновацій в цьому секторі.

На тлі швидко мінливого світу реформи освіти за останні двадцять років не заклали основи майбутньої гнучкої системи освіти світового рівня. Тому проблема «формування нового освітнього ландшафту» об'єднує експертів, що розглядають широкий спектр можливостей майбутнього розвитку освіти і суспільства з різних точок зору. Досліджуючи альтернативні сценарії і стратегії, вони не роблять точних прогнозів, а ставлять під сумнів нинішнє мислення і стимулюють обговорення, яким чином почати освітній процес, що підтримуватиме нові економічні парадигми і створить сміливе активне суспільство на новій світовій арені [8].

Сфера вищої освіти внаслідок зростаючої розмаїтості вищих навчальних закладів, культурного середовища, конкурентності швидко і руйнівно змінюється. Мінливий ландшафт вищої освіти є предметом зосередження уваги при аналізі технологічних тенденцій, інших факторів, які є рушійними силами інновацій у вищій освіті. Метафорично говорять, що ландшафт вищої освіти перетинається лініями розломів, ці тріщини в ландшафті створюють потенційні зони тектонічних змін [9].

Пропонуються нові та інноваційні моделі використання навчального простору, ініціюючи перегляд існуючих лабораторій, класів, студій і бібліотек, кафе і лавок для прогулянок, робочих місць, з'ясовуючи, як вони потенційно обмежують умови навчання і як можуть бути використані для просування інноваційної практики [10].

Привертає увагу таксономія освітніх інновацій з відкритим вихідним кодом «Глобальний освітній ландшафт 2021 року» [11], яка забезпечує загальну структуру і мову для виявлення, відстеження і розуміння обсягу та складності інновацій, що відбуваються в освіті в усьому світі. Таксономія має чітко визначену, надійну і доступну сегментацію освітніх інновацій по кластерам: *Відкриття знань, Управління освітою, Традиційні моделі освіти, Нові моделі освіти, Навчання на досвіді, Міжнародна освіта, Підтримка навчання, Оцінювання та перевірка, Робоча сила та талант, Навички та робота.*

Ця таксономія доступна всім для підтримки своєї роботи в галузі інновацій у сфері освіти, для визначення пріоритетних сфер або для визначення місця своєї організації і своїх колег в освітньому ландшафті. Світова спільнота викладачів і новаторів може відстежувати і вносити свій вклад у постійний розвиток таксономії, ділитися ідеями і прозоро відслідковувати кожен етап еволюції глобального ландшафту навчання.

Таксономію розробила HolonIQ – унікальна у світовому масштабі компанія з аналізу ринку освітніх послуг. Її місія – з'єднати світ із технологіями, навичками і

капіталом із метою трансформації освіти за рахунок доступу до найбільш повного набору даних про освітні інновації, інтелектуальних інструментів і глобальної мережі людей та ідей. HolonIQ допомагає підприємствам, установам, урядам та інвесторам стимулювати зростання та інновації, пов'язуючи мільярди точок даних про освітні стартапи, технології, школи, університети, робочі місця, навички, дослідження і патенти, а також застосовує машинне навчання для аналізу, оцінки і виявлення закономірностей.

Використання загальної структури глобального освітнього ландшафту підтримує відкриття інноваційних ініціатив і доступ до них, надає можливості для співпраці та порівняльного аналізу, зменшує перешкоди на шляху до інновацій і дозволить аналізувати і відображати тенденції всередині або між інноваційними кластерами.

Список використаної літератури

1. *Терещицый С. О.* Сучасні освітні ландшафти. Київ : Фенікс, 2016. 309 с.
2. *Будзинская О. В., Мартынов В. Г., Шейнбаум В. С.* «Образовательный ландшафт» в эпоху технологической трансформации. *Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Экономика и управление»*. 2018. № 3. С. 75–81.
3. Эпоха «гринфилда» в образовании. Исследование Центра образовательных разработок Московской школы управления «Сколково» (SEDeC), сентябрь 2013. URL: skolkovo.ru/public/media/documents/research/education_10_10_13.pdf (дата звернення: 08.12.2020).
4. *Мартіненайте Л.* Ландшафт і його теоретичні інтерпретації. *Народна творчість та етнологія*. 2011. № 3. С. 91–95.
5. *Ковалёв А.* Что же следует понимать под ландшафтом? URL: http://www.geography.pp.ua/2010/11/blog-post_17.html (дата звернення: 08.12.2020).
6. *Ковалёв А. П.* Ландшафт сам по себе и для человека: монография. Харьков: Бурун Книга, 2009. 928 с.
7. *Coelen T., Heinrich A. J., Million A.* (2019) Local Educational Landscapes in Germany: Interfaces and Interlacings Between Education and Urban Development. In: Jahnke H., Kramer C., Meusburger P. (eds) *Geographies of Schooling. Knowledge and Space*, vol 14. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-030-18799-6_3 (дата звернення: 08.12.2020).
8. *Coates M.* (2010). *Shaping a new educational landscape: creating a new context for learning*. New York, Continuum International Pub. Group. URL: <https://www.bloomsbury.com/us/shaping-a-new-educational-landscape-9780826432582/> (дата звернення: 08.12.2020).
9. *Martin J. R.* (2017). *Changing the Educational Landscape: Philosophy, Women, and Curriculum*. URL: <http://www.tandfebooks.com/isbn/> (дата звернення: 08.12.2020).
10. *Harrison A., Hutton L.* (2014). *Design for the changing educational landscape: space, place and the future of learning*. URL: <http://site.ebrary.com/id/10783039> (дата звернення: 08.12.2020).
11. 2021 Global Learning Landscape. An open source taxonomy for the future of education. Mapping the learning and talent innovation landscape. HolonIQ 2018 (Updated 4 Jan 2019). URL: <https://www.globallearninglandscape.org/> (дата звернення: 08.12.2020).

Віктор СТРЕЛЬНИКОВ

АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Актуальність нової науки – акмеології – для підготовки фахівців із соціальної роботи зумовлена новими вимогами до освіти в контексті інтенсивних соціально-економічних трансформацій і демократизації українського суспільства. Сьогодні існує нагальна потреба по-новому осмислити стан і завдання професійної підготовки спеціалістів соціальної сфери, адже освіта, кваліфікація і професіоналізм зайнятих у процесі соціального діяльності прямо впливають на темпи формування матеріальних та духовних цінностей суспільства.

У сучасних умовах надзвичайно актуальною є проблема компетентності й професіоналізму, адже праця значної кількості людей у політиці, економіці, сфері